SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCIX. No. 245. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, DECEMBER 26, 1992. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 26-го ГРУДНЯ 1992. Ч. 245. РІК XCIX.

„А скільки чулости й любови в ту чарівну морозну ніч"

Л. КРАВЧУК З'ЯСОВУЄ СТАНОВИЩЕ ЩОДО РОЗЗБРОЄННЯ

Київ (УНІР). — Президент України Леонід Кравчук дав інтерв'ю кореспондентові Укрінформу у справі становища України щодо ядерного роззброєння.

Президент підкреслив, що Україна дотримуватиметься політики, яку визначив її парлямент — невтральність та без'ядерність у майбутньому. „Але у той же час, — зазначив Президент, — ми прискіпливо вивчаємо ту проблему та реальні можливості її вирішення, щоби взяти на себе зобов'язання нищити ядерну зброю, маючи якнайповніше знання наслідків цього. Ми заявили про право України контролювати за використанням ядерної зброї на її території".

На запитання про зміст його телефонічної розмови з новообраним президентом ЗСА Биллом Клінтоном, Л. Кравчук відповів: „З неї я виніс переконання, що плідний діялог та співробітництво, основи яких були закладені разом з адміністрацією президента Буша, будуть успішно розвиватися".

На запитання, чи може хоч одна з 176-ти стратегічних ракет на теренах України бути запущена з якогобудь центру поза її межами, чи має Президент України контролю над запусками, Л. Кравчук відповів: „Технічні можливості системи централізованого бойового керівництва ракетами стратегічного призначення дозволяють здійснити як вибірковий випуск однієї чи кількох ракет, так і одночасний випуск усіх 176 ракет. При цьому випуски можуть здійснюватися лише за командою президента Росії. Сьогодні у мене є можливість блькувати несанкціоноване застосування ядерної зброї з території України. Встановлено спеціяльний прямий зв'язок Президента України з командуванням стратегічних ядерних сил. Разом з тим, я не маю і не прагну отримати технічну можливість для самостійного запуску ракет".

Д-р Я. Пеленський обраний академіком АН України

Філядельфія. — Президент Академії Наук України В. Патон повідомив листом з 1-го грудня 1992 року проф. Ярослава Пеленського про обрання його на зборах Академії Наук України, які відбулися наприкінці листопада, іноземним повним членом (академіком) Академії Наук України за наукові досягнення у ділянці суспільних наук.

Д-р Я. Пеленський

Проф. Пеленський отримав перший докторат 1957 року з німецького Мюнхенського університету, захистивши дисертацію на тему „Українська національна думка у світлі творчости М. Грушевського і В. Липинського". Другий докторат він здобув у 1968 році у Колюмбійському університеті за дисертацією п. з. „Московські імперські претенсії до Казаського ханства: Дослідження виникнення імперської ідеології". Дипломову дисертацію на Колумбійському університеті він написав на тему „Українська совєтська історіографія після Другої світової війни".

Д-р Я. Пеленський є автором книжки „Росія і Казань: Завоювання та імпеська ідеологія, 1448 — 1560-ті роки" (1974), головним редактором та співавтором п'яти книжок, серед них „Політичні та суспільні ідеї Вячеслава Липинського" (1987), автором понад 25 наукових праць на теми української політичної думки, боротьби за спадщину Київської Русі тощо у міжнародних наукових виданнях та понад 150 статтей і рецензій в українських журналах і часописах.

Д-р Я. Пеленський є професором історії університету Айова, дійсним членом УВАН і НТШ, головним редактором неперіодичного журналу „Віднова", членом редколегій журналів „Континент" (Москва) і „Тшегльонд всходні" (Варшава), організатором численних міжнародних наукових конференцій та симпозіюмів.

Крім того, Я. Пеленський є президентом Східноевропейського Дослідного Інституту ім. В. Липинського у Філядельфії (СЕДІ), який, як відомо, займається видаванням джерел і творів з історії України XX століття. У СЕДІ, між іншим, публікується повне видання творчої спадщини В. Липинського, головним редактором якого є Я. Пеленський, та творів інших представників української державницької школи.

Останнім часом СЕДІ тісно співпрацює з науковими установами України. В рамках цієї співпраці, серед іншого, видано на початку 1992 року спільно з Інститутом Української Археографії АН України історичний твір В. Липинського „Україна на переломі". У червні 1992 року відбулася у Києві та Луцьку у співпраці з науковими установами України міжнародна наукова конференція п. з. „Вячеслав Липинський, 1882—1931: Історико-політологічна спадщина і сучасна Україна". Матеріяли конференції за редакцією Я. Пеленського готуються до друку в Києві.

Я. Пеленський — речник державницької школи в українській історіографії і політичній думці в діяспорі, спричинився до відродження цієї школи в сучасній Україні.

Лев Пилепенко

Риплять сніжком

Риплять сніжком Різдвяні Свята,
несуть мені про край згадки,
де рушниками вбрана хата,
де гріли серце колядки.

Скриплять врочисто хатні двері.
На першу зірку жде кутя.
Дванадцять страв до Свят-Вечері
святково ніжать почуття.

А скільки чулости й любови
в ту чарівну морозну ніч,
як місяць на снігу святковім
запалює мільйони свіч!

Безсмертні Різдвяні звичаї.
Не вмруть щедрівки й колядки,,
які з народом в рідній краї
жили і житимуть віки.

ЗСА ВИВЧАЮТЬ НАСТАВЛЕННЯ УКРАЇНИ ДО ЯДЕРНОЇ ЗБРОЇ

Вашінгтон. — Американська розвідка в останній час мала спеціяльним предметом свого вивчення проблему ядерної зброї, розміщеної в Україні ще перед розпадом Совєтського Союзу. Мова йде про 1,656 ядерних набоїв на міжконтинентальних балістичних ракетах, відомих на Заході під кодовою назвою СС-24 і СС-19, а також на стратегічних бомбардувальниках. Висновки розвідки зводяться до того, що чим далі, тим більше Україна не хоче відмовлятися від ядерних набоїв. Про це написала в суботу, 19-го грудня, газета „Вашінгтон Пост" на підставі „Нешенел інтеллідженс естімейт". Автори цього документу стверджують, що сталася кардинальна зміна в наставленні України до проблеми розміщеної на її території ядерної зброї.

Як відомо, офіційні представники України, в тому числі Президент Леонід Кравчук, не раз висловлювалися в том сенсі, що в майбутньому українська держава позбудеться ядерного арсеналу. Однак треба бути носієм дуже упереджених поглядів, щоб вимагати від України зробити це негайно і без врахування її власних національних інтересів. Ці інтереси, не зважаючи на часті непорозуміння між виконавчою і законодавчою владою, все глибше розуміються в самій Україні. Цими днями український міністер закордонних справ Анатолій Зленко повідомив у Стокгольмі державного секретаря З'єднаних Стейтів Лоренса Іґлберґера, що Верховна Рада республіки не зможе на своїй теперішній сесії ратифікувати ні старий договір про нерозповсюдження ядерної зброї, ні минулорічну угоду щодо зменшення ядерних арсеналів, підписану ще Міхаїлом Ґорбачовим.

Як заявив А. Зленко в інтерв'ю для „Вашінгтон Посту", український парлямент ратифікує ці договори лише після того, як дістане запевнення в дотриманні декількa важливих умов, а саме: Україна повинна дістати міжнародні гарантії своєї безпеки, фонди на розмонтування ядерних набоїв, компенсацію за збагачений уран і плютоній з тих розмонтованих набоїв, а також домогтися підписання угоди з Росією про справедливий поділ такої компенсації.

А. Іґлберґер, який закликав українців ратифікувати вище названі договори не пізніше травня, на цей раз змушений був сказати: „Ми поважаємо український парлямeнтарний порядок". Американські сенатори Сем Панн і Ричард Луґар, повернувшись недавно з України, запропонували, щоб Вашінгтон і Москва разом гарантували „суверенітет і безпеку" української держави і щоб вона дістала значну частину з тих 800 міл. дол., що їх З'єднані Стейти виділили на ліквідацію ядерного арсеналу колишнього Совєтського Союзу. Як уже інформовано, представники Адміністрації ЗСА заявили, що Київ дістане з цієї суми щонайменше 175 міл. дол.

Цікавий у зв'язку з цим погляд висловив керівник ліберальної Асоціяції контролі над озброєннями Джек Менделсон. На його думку, Росія має намір тиснути на Україну, змушуючи її до підписання договорів поза всякими умовами. Президент Боріс Єльцин нібито стоїть на тому, що коли Україна відмовить ся, вона мусить бути покарана міжнародною ізоляцією.

Всупереч тому, що у Вашінгтоні весь час пов'язували непоступливість України з її бажанням мати якийсь виграш, автори „Нешенел інтеллідженс естімейт" стверджують, що насправді йдеться зовсім не про політичні хитрощі України, а про те, що в суспільстві визріла інша орієнтація. Наприклад, більшість українських офіцерів уже недвозначно виступає за те, щоб Україна зберегла ядерний потенціял.

У СВІТІ

РАДИКАЛЬНІ МУСУЛМАНИ-ШІЇТИ погрожують Німеччині війною, якщо Мохаммедові Алі Гамаді, в'язневі німецької тюрми, не буде надано належної медичної допомоги. Про це заявив у спеціяльній заяві рух Праведні воїни за волю. Мохаммеда Гаммаді засуджено на довічне ув'язнення за захоплення у 1985 році пасажирського літака і вбивство американського воєнного моряка Роберта Стеттема. Недавно Гамаді пробував перерізати собі жили на руках, і тепер „праведні воїни" звинувачують тюремних лікарів у тому, що рани занадто довго не гояться. Старший брат Мохаммеда, Абдула Гаді Гамаді, очолює службу безпеки терористичного мусулманського об'єднання Гезболла.

КОЛИШНІЙ КУБИНСЬКИЙ воєнний летун Орестес Льоренцо Перез, котрий втік до ЗСА в березні минулого року, тепер зумів визволити з Куби свою родину. Невеликим літаком він перелетів з Фльориди на Кубу, в домовленому місці,таки на дорозі,забрав дружину і дітей, і щасливо вернувся в Маямі.

ПРЕДСТАВНИК міністерства безпеки Росії Алексей Кандауров повідомив, що при спробі виїхати з країни на московському летовищі Шереметьєво було затримано 64 спеціялістів у ділянці ракетобудування. Газета „Ізвєстія", посилаючись на слова міністра безпеки Віктора Баранникова, уточнила, що одна з груп ракетників у складі 34 осіб мала намір летіти в Північну Корею.

В ПОНЕДІЛОК, 21-ГО ГРУДНЯ, в португальському місті Фару сталася велика летунська катастрофа. Під час приземлення літака голляндської компанії Мартінер в ньому гримнув вибух і спалахнула пожежа. В літаку летіло 340 осіб. Про кількість убитих і ранених повідомимо в наступних числах.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР Ліги арабських країн Ісмат Абдель Магід повідомив, що підтримує пляни створення ісламських збройних сил, які візьмуть участь у боснійському збройному конфлікті на боці слов'ян-мусулман. Зокрема Магід підкреслив: „Я сподіваюся, що Рада безпеки ООН вживе щодо Боснії такі ж заходи, як і щодо Сомалії".

НА ПІВДНІ ЕСТОНІЇ, починаючи від 20-го грудня, проходять тактичні маневри сил оборони республіки і прикордонних військ. Естонські вояки навчаються не тільки методів бойових дій, але і способів ведення партизанської війни. Цікаво, що маневри свою підставою мають цю уявну ситуацію: „В одній з сусідніх країн прийшла до влади проімперськи наставлена реакційна політична група, яка заявила про свої загарбницькі пляни щодо Естонії. Уряд республіки прийняв рішення про захист своєї незалежної держави та демократії і проголосив у силах оборони готовість число один".

В ПОЛЬЩІ ВЖЕ ДВА ТИЖНІ триває страйк, в якому беруть участь понад 300,000 шахтарів і залізничників Сілезії. От-от зупиняться теплові електростанції і хемічні підприємства, які працюють на вугільному паливі. Від вівтірка, 22-го грудня, йдуть переговори між страйкарями і урядом. Напередодні Різдва обидві сторони заявили, що йдеться не про протистояння, а про досягнення спільної мети.

МІНІСТЕР ДЕРЖАВНОЇ безпеки Китаю Цзе Чунван заявив, що закордонне шпигунство проти його країни продовжується ще в більших маштабах, ніж раніше. Чунван сказав, що чужинецькі розвідувальні служби тепер „розвивають свою діяльність під прикриттям легальних фірм". Спостерігачі відзначають, що міністер жодним конкретним фактом не підкріпив своїх зауважень.

У 1992 РОЦІ у різних країнах світу загинуло 82 журналістів. Про це повідомляється у звіті приватної дослідчої організації Фрідом гавз. 27 працівників засобів масової інформації загинули в республіках Югославії, 12 — в Туреччині, 10 вбито в Перу. 53 журналістів із загальної кількости стали жертвами помсти саме за їхню професійну діяльність.

В АМЕРИЦІ

НОВООБРАНИЙ ПРЕЗИДЕНТ Билл Клінтон у вівторок, 22-го грудня, обрав Воррена Кристофера на посаду секретаря Державного департаменту, а члена Палати Репрезентантів з Висканзину Леса Еспіна іменував на секретаря Департаменту оборони. На думку аналітиків цими двома призначеннями новообраний Президент зразу вказує на те, що його Уряд продовжуватиме закордонну політику попередніх демократичних адміністрацій. Крім цих двох Б. Клінтон номінував 51-річного Джеймса Вулсі, колишнього заступника секретаря Департаменту морської фльоти таодного з експертів-учасників у делегації на переговорах щодо роззброєння, директором Центральної розвідчої агенції, (Сі-Ай-Ей), Антоні Лейка своїм дорадником в справах крайової безпеки, а 55-літнього політичного науковця, американку чеського походження Меделейн Олбрайт амбасадором ЗСА до Організації Об'єднаних Націй.

БІЛИЙ ДІМ ПОДАВ до загального відома, що президент Джордж Буш полетить до Сомалії, щоби навечеря Нового року провести разом з вояками, яких він туди відправив для милосердно-доброчинної служби. Речник Президента Марлин Фицвотер заявив, що пляни Дж. Буша включають виїзд 30-го грудня, а приїзд на 31-ше. Новорічний вечір плянується провести з американськими вояками, а перший день Нового року на відвідинах допомогових центрів і того ж дня поворот домів. Білий Дім не виключає, що в поворотній дорозі президент Буш може ще кудись вступити. У новорічній поїздці Президентові товаришуватиме його дружина Барбара.

ДЕПАРТАМЕНТ ЮСТИЦІЇ ПІДОЗРІВАЄ, що політичний директор Білого Дому Дженет Маллінс „могла скласти неправдиві зізнання" перед федеральними слідчими та могла бути тією особою, яка допомагала розшукувати за очорнюючими матеріялами у папці пашпортних документів Билла Клінтона під час виборчої президентської кампанії. Обвинувачення Дж. Маллінс, близький співробітник Джеймса Бейкера, вперше вказує на можливість того, що Білий Дім був замішаний у спробі найти будь-які дискримінуючі матеріяли про демократичного кандидата Билла Клінтона. Ці оскаржуючі натяки зробив Департамент юстиції у зв'язку з назначенням незалежного слідчого для перевірки можливого переступлення закону.

НОВООБРАНИЙ ПРЕЗИДЕНТ Билл Клінтон у понеділок, 21-го грудня, призначив ще двоє осіб на пости у своєму кабінеті. На секретаря Департаменту освіти він іменував 59-літнього колишнього губернатора Південної Каролайни Ричарда Райлі, а на секретаря Департаменту енергетики 55-літню Гайзел О'Лірі. Обидві кандидатури, на думку аналітиків, є не так експертами даної ділянки, як людьми діловими, які знають як переводити в життя накреслені пляни. Наприклад Р. Райлі є відомими промотором змін освітньої системи в ЗСА та за випробування нових метод у цій ділянці.

НА ПРЕСОВІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ у Вашінгтоні речник Державного департаменту Ричард Бовчер заявив кореспондентам, що Уряд ЗСА звернувся до Ізраїля та Ливану, щоби розв'язати проблему 400 палестинських чоловіків, яких Ізраїль насильно виселив з окупованих ним територій та які знаходяться у пустині між обидвома країнами. Уряд Ливану заявив міжнародним допомоговим організаціям, що їхня країна не є в силі постачати їм харчування та одяг і тому ця справа набирає з дня на день великого розголосу та стає загрозою для життя цих палестинців.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР Організації Об'єднання Націй Бутрос Бутрос-Галі знову скритикував Уряд президента Джорджа Буша за те, що він вагається видати наказ на роззброєння всіх воюючих фракцій у Сомалії. У своєму звіті Раді безпеки ООН генеральний секретар заявив, що він також відкинув прохання ЗСА про перебрання позицій військами ООН, що їх впродовж 10-ох днів забезпечили американські збройні сили. На його думку передчасне відтягнення об'єднаних військ під американським командуванням закінчиться трагічно та штовхне Сомалію знову в стан анархії та голоду.

Хор „Думка" з Києва співав у церкві св. Юра в Ню Йорку

Ню Йорк. — Тут у неділю, 20-го грудня, славетний хор „Думка" з Києва, під орудою Євгена Савчука, під сам кінець свого перебування в Америці співав цілу Богослужбу у церкві св. Юра в Ню Йорку. Не зважаючи на погану дощеву погоду церква була вщерть виповнена вірними, які були захоплені чудовим співом великого хору. Правив парох церкви о. ігумен Патрикій Пащак, ЧСВВ, дияконував о. Лев.

Отець Пащак, який подбав про виступ хору „Думка" в церкві св. Юра, дякував хорові, назвавши його відвідини в церкві історичною подією, бо такого урочистого дня тут ще не було. Підкреслював щастя, що можна було дожити до часу, коли з Києва приїде представницький хор до Ню Йорку і співатиме у церкві.

Найбільше враження зробив спів „Вірую" та „Отче наш". Знову ж члени хору були захоплені церквою, в якій нео-візантика образів гарманізує з італійською мозаїкою і мармуром.

Після Богослужби нюйоркський хор „Думка" приймав гостей обідом у великій залі Українського Народного Дому.

Вшановано пам'ять покійного Леонтія Крушельницького, засновника й першого диригента хору „Думка" в Ню Йорку. Вдова, Лідія Крушельницька, була між гістьми. Кредитівка „Самопоміч" і деякі жертвенні гості склали грошеві дарунки хористам. У вівторок, 22-го грудня хор „Думка" відлетів до Києва.

РІЗДВО ХРИСТОВЕ

З уваги на свято Різдва Христового у п'ятницю, 25-го грудня, це число „Свободи" друкується з датою суботи, 26-го грудня. У п'ятницю Головна Канцелярія УНСоюзу і В-во „Свобода" будуть закриті. Наступне число „Свободи" друкуватиметься в понеділок, 28-го грудня з датою 29-го грудня. — Ред.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Postmaster: Send address changes to:

"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Воєнні злочинці

Минулися часи, коли у міжнародних відносинах панував неписаний закон, що поки розпочати війну — треба було спершу поставити противникові ультиматум і після його відкинення — відкликати свого амбасадора, що його останнім ділом було передати ноту з виповідженням війни. Остання така процедура відбулася після того, як 28-го червня 1914 року сербський студент Прінчіп застрілив у столиці Боснії Сараєво наступника престолу в Австро-Угорській монархії архикнязя Франца Фердинанда і його дружину. Сербія відкинула австрійський ультиматум, бо за нею стояв могутній протектор — царська Росія. Це був початок Першої світової війни, в якій ворогуючі сторони воювали військом проти війська, заощаджуючи цивільне населення. До воєнних полонених з Першої світової війни стосували гуманні постанови Женевської конвенції. Друга світова війна все це перекреслила. Вона розпочалася 1-го вересня 1939 року несподіваними налетами німецьких бомбардувальників на комунікаційні центри у Польщі і відкриті міста. Бомбардували міста не тільки німці, але й американці та англійці. Третій Райх за володіння Адольфа Гітлера застосував в усіх окупованих країнах режим терору з таборами смерти, з ґазовими камерами. Після розгрому Німеччини переможці провели у Нюрнберзі у 1946 році міжнародний суд над воєнними злочинцями і засудили на смерть еліту німецької армії і поліційного апарату. Глумом над цією справедливістю була участь між суддями представників Сталіна, одного з найбільших злочинців в історії світу.

У минулому тижні у Женевській станиці Організації Об'єднаних Націй, у колишньому палаці Ліґи Націй, діючий американський державний секретар, заступник Джеймса Бейкера, Лоренс Іґлберґер назвав поіменно шість осіб, між ними теперішнього президента Сербії, яких за твердженням Іґлберґера, треба судити, як воєнних злочинців. Вони спричинили знущання над тисячами цивільних осіб у Хорватії і Боснії, що їх запроторили були до окремих таборів, де їх тортурували і вбивали. Зокрема жертвою того масового садизму впали мусулмани у Боснії. Із становищем американського дипломата погодився представник Великобританії, погодилися й інші. Але це була пуста балаканина, бо щоб когось судити, треба його мати, а всі ті сербські воєнні злочинці далі урядують на найвищих постах Сербії чи в її армії. Щоб їх заарештувати, треба б піти війною проти Сербії. Речник Пентаґону проголосив недавно, що для успішної війни проти Сербії на тамошньому гористому терені треба б найменше півмільйонової армії з панцерними возами, ракетною зброєю і летунством та з великими людськими втратами альянтів. Тому Захід пробуватиме далі закінчити дволітню війну на території колишньої Юґославії переговорами.

Це ганьба, що наприкінці XX сторіччя панує у південній частині Европи середньовічне „право п'ястука" (фавстрехт). Трагедія у тому, що збройний наступ добре зорганізованої і вивінованої сербської армії бу згори засуджений на політичну невдачу, бо неможливо силою примусити народи піддатися під чуже ярмо. Ми читали суґестію, що замирення могло б прийти на базі згоди між Сербією і Хорватією, що Сербія визнає самостійність Хорватії і Словенії, а поділяться частиною території Боснії, де живе чимало сербів, а насправді — немає „боснійського" народу. Так чи інакше — сербські воєнні злочинці ніякої кари не зазнають. І не гризтиме їх совість, бо садисти совісті не мають.

Дописи з життя громад, установ, організацій, інституцій чи осіб, включно з посмертними згадками-некрологами, мають бути не довші за три сторінки машинопису, писані через два інтервали на друкарській машинці і лише на одному боці листка паперу. Якщо допис писаний рукою, слід також дотримуватися великих відступів поміж рядками і писати розбірливо (дехто розуміє цю вимогу як писання великими літерами, насправді літери мають бути малі, але великі проміжки поміж рядками, щоб було де поправити речення, якщо зайде потреба). Дописи слід надсилати до редакції до десяти днів після описаної події. Редакція застерігає за собою право скорочувати дописи і правити мову. Просимо дописувачів подавати повні імена і прізвища у своїх матеріялах, не скорочуючи їх. У випадку англійських назв чи прізвищ слід подати їх і по-англійському і по-українському. — *Редакція.*

Микола Руденко
Київ

ІЗ ГРУДНЕВОГО ЩОДЕННИКА

III

Сьогодні маємо 17-го грудня. Політичний шторм у нашого північного сусіда завершився обранням нового прем'єра — ним став кандидат технічних наук В. Чорномирдін. Раніше він займався нафтово-ґазовою промисловістю, був навіть міністром цієї галузі, керував нею в уряді Є. Ґайдара. Цікава паралель: наш новий прем'єр також кандидат технічних наук. Отож не лише ми, хочемо того чи не хочемо, вимушені часом іти вслід за Росією, а й Росія змушена йти за нами. Економічних теорій, котрі вчать виходити із кризи, дуже багато — лише лавреатів Нобелівської премії з економії налічується близько півсотні. І кожна теорія чимось різниться від іншої — аж до повної протилежности.

Є. Ґайдар був теоретиком чистої води, якому понад усяку міру вірив Єльцин. Але Ґайдарові перестав вірити народ, бо практика не підтверджувала справедливість його теорії. Ґайдар мислив лише фінансовими категоріями, лишаючи поза увагою виробництво. Тут можна сказати, що в його діяльності здобув свій несподіваний вияв неомеркантилізм. Оскільки ми перебували в рубльовій зоні, то Є. Ґайдар штовхнув на цей шлях також Україну. І хоч ми завдяки Л. Кучмі щойно вийшли із рубльової зони, але ще довго маємо рухатися в одній економічній упряжі з Росією. Причина зрозуміла: наші продукти сільського господарства ще не скоро завоюють світовий ринок, а в Росії вони його мають з давніх давен. Та й російські енерґоносії нам купувати вигідніше, ніж привозити їх з Кувейту. Отож нам ніколи не було й не буде байдуже, що діється в російській економіці.

Колективна логіка продиктувала: не теоретиків належить ставити на чолі урядів під час економічної кризи, бо кожен теоретик є фанатиком власної теорії, він готовий експериментувати на цілому людстві. А над нами вже експериментували більше, ніж доволі. В час економічної кризи очолювати уряди повинні талановиті адміністратори — адміністратори великих маштабів. Їм властива точна інтуїція, вміння своєчасно маневрувати, помічати власні помилки й негайно їх виправляти. Так опинилися на чолі урядів України й Росії кандидати технічних наук Л. Кучма й В. Чорномирдін. Гадаю, цей вибір є оптимальним. В умовах тоталітарної держави тільки в промисловості й могли зформуватися адміністративні таланти державних маштабів, бо партократи в усіх інших галузях вважали себе компетентними, а промисловість вимагала точних знань.

Та ось питання: чи ці адмістратори від промисловости розуміють, що ринок буде неможливий доти, доки земля не стане повною, безкомпромісною власністю селян? Для такого розуміння не обов'язково пов'язувати економіку з космічними законами, як це робили ми з Сахаровим та П. Григоренком — потрібен просто здоровий глузд. До речі, одна з моїх економічних праць, що надруковані в діяспорі („Шлях до хаосу") давно побачила світ в журналі „Україна", але нею зовсім не зацікавилися ті, кого це стосується. А в листопаді цього року журнал „Вітчизна" почав друкувати „Економічні монологи" під назвою „Катастрофічна помилка Маркса". Боюся, що й ця праця пройде повз увагу керівників держави. Маркса, бач, зреклися, а чому його належало зректися — це вже чомусь не актуально. А я ж до цього закликаю ось уже тридцять років! І криза, яка сьогодні шаленіє на шостій частині земної кулі, була передбачена мною за три десятиліття, ще й наперед пояснена її неминучість. Кажу про це не тому, що якось постраждало моє самолюбство — кажу тому, що докорінні причини жахливої економічної кризи не лише не усунено, але поки що й не осмислено. Фактично марксизм панує без Маркса, а це аж ніяк не полегшує кризу й нічого доброго не обіцяє в майбутньому. Сесія Верховної Ради України розглядає безліч питань, але щодо земельної реформи тверді, чіткі й безкомпромісні закони покищо не прийняті. Побачимо, як виглядатиме програма Л. Кучми, котра має бути оприлюднена іще до Нового року.

Маємо 18-го грудня. Сьогодні на сесії день уряду, продовжувати грудневий щоденник не випадає — треба слухати сесію, яка розпочнеться о 10-ій ранку. А проте я маю ще вільну годину, котру хочу витратити на політичні акції Руху. Рух у розумінні народного фронту перестав існувати — він перетворився на політичну партію, котру очолює В. Чорновіл. Число її членів достеменно не відоме, бо значна частина

(Закінчення на стор. 3)

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про різдвяні побажання

Свого часу ми в нашій рубриці „Про це і те" писали як завмирає поволі звичай посилати побажання з приводу Великодніх Свят, а всі зусилля сьогодні скеровані на написання різдвяних карточок, коли це у звичаї усіх народів, які святкують ці найбільші християнські свята.

А ми, українці, хоча Великдень від ще дохристиянських часів був нашим найбільшим річним святом, якось на зразок Заходу щораз менше посилаємо в цей радісний весняний час побажання нашим близьким і знайомим, а разом із усіми зосереджуємося на Різдві та Новому Році.

Але, однак, і тут з кожним роком ми облегшуємо собі цей гарний звичай у різні можливі способи або просто життя його нам облегшує. І це показується не тільки серед українців. Саме читали ми статтю у щоденнику „Ню Йорк Таймс" на тему писання карточок у різдвяний час, з якої довідуємося, що помітно збільшується число таких американців, які уважають ці побажання — фальшивими, чи непотрібною витратою часу і гроша, зокрема тепер, коли кожного року збільшується ціна різдвяних карточок і ціна поштових марок. Отож, усі зачинають настановлятися, чи воно варте такого зусилля, тим більше, що в більшості такі карточки вже приходять з готовим написом і цей, хто їх висилає, мусить лише підписатися. Зовсім і інакше як при тому пишеться довшого або коротшого листа, зокрема до давніх знайомих чи членів родини і коли з таких побажань довідуємося також про життя даної людини чи про долю його найближчих.

Наші українські різдвяні карточки також тепер усі появляються із готовими побажаннями Вони дуже стандартні, а автори їхні навіть не багато думають, украдаючи текст. Завжди стоїть у тексті слово „бажаємо", на те, що існує ціла велика кількість осіб, які з тих або інших причин є самітні.

Незвичайно стандартні та вигідні є також у нашій спільноті різдвяні побажання, що їх поміщують у нашій пресі. Бажаємо в цей спосіб усім і не треба думати, чи ми забули комусь післати карточку або когось зумисне поминули. Побажання на сторінках нашої преси є для всіх і є також часто єдиним доказом, що ця чи інша людина ще живе.

І саме цей сумний факт кожного чергового року мене проймає особливим жалем та відбирає частину того радісного настрою, що його вимагає ціле комерційне і побутове життя.

І тоді в мене неодмінно появляється на столі червоний спеціяльний нотатник-адресар, що його зладив перед 20-ти роками мій упорядкований та совісний друг життя. У ньому були точно записані адреси та причини, кому висилати нам різдвяні побажання. І ми у тому святочному часі ділилися завданнями, хто і що кому пише, зазначуючи це у тому нотатнику. Від десятьох років мені приходиться знову самій уже цей нотатник переглядати і „відфайковувати" кому написала різдвяно-новорічні побажання. І кожного року з важким серцем перекреслюю цілий ряд адрес, бо їхніх власників там, де вони... тепер не можна карточкою осягнути. Аж моторошно стає, що так скоро зменшується число знайомих і приятелів, чи навіть членів родини. А з кожною адресою, що її тепер викреслюю, збирається якийсь неокреслений жаль за тим, що непоборотне, за тим проґавленим часом, коли ми у поспіху обмежувалися до кількох слів побажань і не вкладали у них стільки серця — скільки було треба.

Тому, молодші мої читачі, подумайте про те, коли з поспіхом кладете лише підпис під готові, видрукувані різдвяні побажання. Може одне, тепле змістом речення принесе комусь ще раз так дуже потрібну радість?

О-КА

Микола Бараболяк

МОЖЛИВА В РОСІЇ ДЕМОКРАТІЯ?

Заля парляменту Росії була у перших двох тижнях грудня тереном важливої політичної розгри: дужання між репрезентантами віковічної російської автократії і пелюстками демократії. Річ тільки у тому, що противники не виступали під властивими їм іменнями. Єльцин заступав наростаючі демократичні сили, хоч назовні виглядало наче б він готовив собі шлях до диктатури, бо вимагав далекосягаючих сливе диктаторських повноважень. Конґрес депутатів, в якому більшість мають червоно-брунатно-білі елементи імперіялістичної Росії — партократи, шовіністи-націоналісти і староґвардійці — боровся ніби за демократію, за ролю представників волі народу. В дійсності — це репрезентанти російського автократизму й імперіялізму. Не можна сказати, що Єльцинова сторона програла в тому двобою. Але вийшла з нього досить ослабленою. Йшлося формально про втримання на пості прем'єра Ґайдара, як того, хто зформулював принципи переходу Росії від командної до вільної економіки, що могло б бути теж запорукою демократизації цілої політичної системи. У першому тижні пересправ була ще інша, серйозніша загроза для Єльцина. Була можливість, що Конґрес обмежить дані йому раніше права видавати укази зі силою закону. Малою кількістю голосів цю прероґативу залишили Єльцинові. Конґрес не настоював зразу на тому, щоб усунути Ґайдара як діючого прем'єра до наступної сесії конґресу у квітні.

Єльцина, одначе, роздратувала непевність його конституційного статусу як президента. Нині ніхто не відає, яку, властиво, конституційну систему репрезентує нинішня полатана конституція Росії. Чи віддзеркалює вона президентську, чи парляментарну систему? Хто відповідальний за проведення реформи, президент чи парлямент? Тому Єльцин домагався, щоб вирішити це основне конституційне питання референдумом уже у квітні 1993 року. Якщо Конґрес погодиться на референдум, Єльцин погодився не настоювати на тому, кого затвердить конґрес прем'єром. За посередництвом голови Конституційного суду Зоркіна встановлено таку компромісову формулу вибору прем'єра: Єльцин передасть на попереднє голосування конґресу більше кандидатів, яких висунуть групи; подасть на остаточне затвердження конґресом одного з трьох кандидатів, які у попередньому голосуванні дістануть найбільше голосів. Шеф Ради безпеки Скоков дістав 637, міністер енерґетики Черномирдін 621, а Ґайдар тільки 400. Єльцин іменував Черномирдіна на прем'єра. Так закінчився поєдинок Єльцина у боротьбі за демократію.

Єльцин програв дуже? Програв у тому сенсі, що він уже не той Єльцин, що жеврів енерґією полум'яного лідера за демократію. Виглядав роздратованим, утомленим. Про його дальшу долю вирішить, мабуть, той референдум, який він спровокував і який урешті встановить, чи залишити реформу системи у його руках, чи привернути владу партійної авторитарної мафії. Чого в цих умовах нині надіятись? Єльцин, без сумніву, правдивий і щирий демократ. Але чи доспіла Росія до демократії? Ось де основне питання. Багато залежить від того, які успіхи до квітня 1993 року матиме уряд під його проводом. Коли б йому з Черномирдіном не надто повелося, а вміжчасі виринув якийсь лідер з більшою харизмою як дотеперішні Халязбутови, Руцкої і інші, то Єльцин може провалитись, а з ним і проблески демократії в Росії. Треба надіятись, що Єльцин не охляне після останньої все ж таки поразки, його конституційні настанови будуть потверджені у референдумі, і що його зірка не погасне. З тим треба в'язати нині надію на перемогу демократії в Росії. А для нас це дуже важливе, бо прийшлося б Україні дуже важко, коли б чорно-брунатно-білі сили взяли в Росії верх.

Назагал панує переконання, що перспективи на демократію, за яку нині змагається так щиро Єльцин, не дуже рожеві. Вираз цим поглядам дав в останньому виданні (зима 1992—1993 р.) у „Форейн Афферс" відомий знавець „Сходу", російського, а головно мусулманського, Волтер Лякуер у статті п. з. „Російський націоналізм". Він уважає, що росіяни, націоналісти-імперіялісти запаморочені величчю Матушки Росії. А такий статус Росії може бути вдержаний тільки під сильною авторитарною владою. Здоровий розум повинен диктувати їм що інше, але нині немає виглядів, щоб вони це второпали. Усіх росіян вразив смертельно розпад СССР, зокрема втрата України. Їм важко погодитися із дійсністю. А самі собі винні. Ось що пише автор про недолугість і нечутливість росіян у стосунку до України: „Коли б Росія взяла була до уваги український націоналізм, СССР був би не розпався. Але у них ні-

(Закінчення на стор. 4)

Любов Коленська

„БОГ ПРЕДВІЧНИЙ НАРОДИВСЯ..."

II

Спливали дні за днями. Але мені було нецікаво, я чекала на діда. І не думала про ніяке лихо, а все добре, як це мене дідо зустріне, що він скаже, що нового він привезе...

Але враз усе розбилося... Хвилина — і в моїй дитячій душі стало так порожно, так дивно і болюче... і лячно... Бо передо мною зупинилася моя мама. Очі її були такі страшенне бідні і сумні, наче побиті якимось буревієм. І я вся стрепенулася, бо на обличчі матері дуже рідко можна було розпізнати її настрої, особливо, коли вона була сумна. Сьогодні ж було інакше...

Ще мовчанка, а тоді її слова:

— Дідо твій, доню, уже не живе... І вона пригорнула мене. Не знаю, чи хотіла потішити чи й заховати свій біль...

А я не могла зрозуміти: „Як це так — дідо не живе" ...Адже він був такий кремезний і дужий. Часто він приходив до нас з гір пішки, зовсім не втомившись, ще й звик тоді був казати:

— І не думайте, що я їхав поїздом — він вигадка цивілізації, а вона не в Божих руках. Та й іти здоровіше і коней не втомлюю, щоб їхати возом...

І раптом, в отій хвилині, перелякала мене ота раптовість перемін, від нас зовсім незалежних, жорстокість наглого удару. Вперше прийшла свідомість, що біля нас, заховавшись, чигає лихо, яке не питаючись може нагло простягнути до нас свою жорстоку руку...

І в мене прорвалися, пройняті болем, слова:

— Що сталося, мамо, чому він?.. Чому саме він?.. Коли?...

— Вертався він, дитино, з похорону. Як звичайно, відмовився, щоб його будь-хто повіз додому, та й пішов навпростець лісом. Подорозі застукали його якісь опришки і топірцями побили. Такий він був сильний, що жив кілька хвилин, ще показував на пальцях, що їх було п'ятьох...

— Які ж недобрі люди, мамо...

* * *

І від того часу альтанка стала ще більш необхідна для мене. Коли лиш могла — я бігла до неї... Здавалось, що там ще був мій дідо. А може й ...не здавалось.

Пройшов рік. Примчалось на саночках Різдво. На землю злітала сніговія за сніговією, але в цей день, коли мав прийти Свят-Вечір, сніг забарився, лиш сивіли хмари і налягали на небо. Мама накривала стіл до свят-вечері, а сестра підбігала за нею, термосила її за хвартушок і просила на руки. А відколи не стало діда — бабуня перебувала з нами. Ми з батьком кінчали оздоблювати ялинку. Завваживши, що ще залишилася одна ґірлянда, я поспитала:

— А чому ще і нею не прибрати ялинку?

А батько лиш усміхнувся:

— Побачиш...

І в той час до нас підійшла бабуня. Її очі розблисли таким світлом — ніби її усю перехопило очікування чогось незвичайного і прекрасного. Але вона лише сказала:

— Швидко вбирайтесь. На хвилину підемо надвір. А ти, Лілю — це до мами, обгорни наше дитинча у щось тепле. (Це про мою сестру). Бо на дворі мороз-злюка. І вже ходім, щоб захопити ще трохи дня.

Довго ми не збирались. Вийшли. Хтось промів стежку, не треба було западатись у кучугурах снігу. Надиво і біля ялинок — була прометена широка стежка. „Це певно батько" — майнуло думкою.

Надворі було тихо-тихо. Але ота тиша не була сувора, тільки врочиста. Поза хатою промчали баскі коні, в снігу і морозі проскрипіли сани і загомоніли дзвіночки криштальним, тонким відгомоном...

Бабуня глянула на небо, на хмари, і сказала:

— Мабуть, що знову буде сніг, то й першої зірки нам сьогодні не бачити...

А батько нас попровадив до найвищої ялинки. Струсив з її гілок сніг і, начебто у стіп її, поклав дідовий вертеп. З коробки вийняв сріблисту ґірлянду, що її я намагалася привісити на ялинці вдома, і почепив на гілки, ніби закосичив її сяйвом Христового Різдва. За батьковою рукою майнув янгол на сам верешечок ялинки. Не забув батько про ліхтарики і свічечки — їх було стільки, скільки нас, а ще одна — це певно дідові... Либонь навподобу ще одного накриття на святвечірньому столі... І в цю ж хвилину я нагадала собі дідові слова: „Може вийти так, що не приїду на другий рік до вас на Різдво. Тоді виберіть найкращу — посеред ялинок і прикрасіть її"...

Бабуня поволі засвічувала свічечки, начебто над кожною роздумувала. Вони змерехтіли, розблисли, розгорілись, начебто кожна своїм життям...

Раптом з-під батькових рук спалахнули сотнями зірок, полетіли бенгальські вогні, немов світляними каскадами, розсвітлюючи всі ялинки вокруг... А на шпилі ялинки янгол, зодягнутий у золоту зоряну парчу, підводив крила у небо...

Бабуня поклала мамі руку на плече...

— Ти знаєш, мені здається, що тут є знами Степан, твій тато...

Пахнули гілки ялинок, ґірлянда тремтіла сріблом, сколихувалися світла свічечок, ніби час від часу примружуючи повіки. А янгол на шпилі ялинки вже не підводив крила вгору, він розпростер їх понад нами у ніжності нетогосвітній.

Бабуся взяла мене за руку:

— Ще хвилину обі залишимось. Добре?

Мовчки я схитнула головою.

Мама, загорнувши в свої рамена мою сестру, пішла в хату. На відході батько ще пригадав:

— Не забудьте погасити свічечки.

(Закінчення на стор. 3)

Метрополія Ню Йорку врочисто відзначила 50-ліття УПА

Ню Йорк (О. (Кузьмович). — Заходами Крайового Громадського Комітету святкування 50-річчя УПА, під проводом д-ра Богдана Бурачинського в неділю, 22-го листопада, відбувся у великій залі Фешен Інституту святочний концерт і відзначення 50-річчя УПА. Святковість цієї імпрези підкреслила присутність вдови по генерал-хорунжому Романові Шухевичу-Чупринці, Наталії та дочки Марії, які були запрошені Комітетом приїхати на цей час до Ню Йорку.

Колишні вояки УПА після роздання пропам'ятних відзнак. Посередині сидить Н. Шухевич.

Присутніми на святкуванні були також численні колишні члени Української Повстанської Армії, для яких це відзначення мало особливе значення.

Вони, як і численно зібрана публіка, встанням з місць та оплесками привітали достойних гостей зі Львова, а молодь з Пласту і СУМА вручила їм квіти, коли вони увійшли на залю.

Свято розпочалося відспіванням американського гимну, який виконала солістка хору „Думка" в Ню Йорку Наталія Гончаренко, а відкрив його голова Комітету д-р Бурачинський, який підкреслив у своєму слові, що американські українці з'єднано зійшлися, щоб схилити голови перед пам'яттю славних воїнів УПА, але також щоб виявити пошану символічно усім дружинам і родинам членів УПА, які довгими роками терпіли за своїх найближчих. Цю шану він зложив на руки дружини і дочки ідеологічного та військового провідника УПА.

Відтак на сцену вступили прапороносці від Об'єднання колишніх вояків УПА і Товариства УПА, комбатантів, і молодечих організацій Пласт і СУМА, і відчитано постанову про відзначування 50-річчя постання УПА.

Зворушена привітаннями і оплесками вдова по ген. хорунжому Шухевичу-Чупринці короткими словами подякувала присутнім за пам'ять до тих „знаних і незнаних" героїв, які загинули, а також за тих, що ще живуть серед нас, та про їхні родини яким завжди помагали та помагають. Вона закликала також тепер до наполегливої праці для України в єдності, згоді та любові.

В тому самому тоні говорила дочка Марія Шухевич-Трильовська, закликаючи до єдности передусім поміж Галичиною а Східною Україною, де не можна творити прірви. Вона вихована саме у східніх областях України, а щойно відтак перебуваючи у Львові дуже добре розуміє ідеї, які поєднують і роз'єднують українців та, як уважає, розумів це добре її покійний батько — український герой, який стремів до демократизації та політичного плюралізму як реального підходу до визволення України.

Із закликом до українців діяспори єднатися і допомогти своїм досвідом та вишколеними кадрами національно свідомих українців закінчила Марія своє вдумливе та високополітичне слово.

Н. Шухевич і М. Шухевич-Трильовська в колі знайомих. (Світлив: Ярослав Кулинич).

У дальшій програмі свята були дві доповіді відомих політичних діячів, а це д-ра Мирослава Прокопа — про політичний аспект боротьби УПА, і поручника Лева Футали — про військовий. Перший промовець відразу заявив, що важко йому говорити після зворушливих слів найближчих осіб до ген.-хорунжого Р. Шукевича, підкреслив небуденний політичний талант ідейного та військового провідника УПА, і що напрям боротьби з ворогом тим способом рішала політична думка українських націоналістів. Він уважає, що без УПА в Україні була б політична порожнеча, і хоч ніколи не було спершу ідеї творити військову формацію, але до боротьби змусили обставини, бо ж „немає нічого гіршого як безборонний нарід".

Поручник Л. Футала показав історичну закономірність постання УПА. Вона стала збройною силою, коли в народі, під впливом діяльности ОУН, Акту 30-го червня визріло зрозуміння, що за незалежність треба боротися. УПА отже, це збройно-політичний виступ проти двох тираній — фашистської і большевицької. Доповідач звернув увагу на великі святкування 50-річчя УПА, що мали місце в Україні, зокрема на те, що прапори УПА перебрало тепер в Україні молоде покоління.

Після цих двох доповідей наш широковідомий піяніст Олександер Слободяник виконав із властивою йому бравурою „Патетичну сонату" Л. Бетовена і „Етюд Мазепи" Ф. Ліста, за що публіка нагородила його рясними оплесками.

Три відомі стрілецькі пісні зі словами і музикою Лева Лепкого та Романа Купчинського виконав хор „Думка" під орудою Василя Гречинського при акомпоньяменті Евгенії Палій.

Після перерви відбулася святочна роздача пропам'ятних відзнак 50-річчя, що їх виконав по мистецьки архітект Юрій Савицький. Ці відзнаки отримали з рук голови Комітету д-ра Б. Бурачинського з відповідним словом 41 колишній вояк УПА, що були присутні на залі. При роздачі допомагали члени Крайового комітету пор. Л. Футала і Ніна Самокіш.

Молоді члени Студії Мистецького Слова Лідії Крушельницької Ліда Ґной, Таня Драган, Адріяна Качарай, Галя Кузишин, Ксеня, П'ясецька, Іван Макар і Тарас Ференцевич виконали мистецький монтаж до слів М. Боєслава „Хай путь спасенна вам свята" незважаючи на те, що вкоротці після того свята їм довелося виступати у виставі „Патетична соната" М. Куліша.

Хор „Думка" відспівав ще три народні пісні та закінчив свято національним гимном.

Цілою програмою провадив голова Крайового Комітету д-р Б. Бурачинський, заповідаючи поодинокі точки та їх виконавців.

ВИСТАВКА В. НЕСТЕРЕНКА

Ню Йорк. — Тут продовжується виставка художника Василя Нестеренка, яку влаштувала американське об'єднання „Амбасадорські ґалерії", 137 Спрінг вул. Виставка відкрита до 28-го грудня в такі години: від понеділка до п'ятниці — від 10—6-ої год., в суботу — від 11—6-ої, в неділю — від 12—6-ої години вечора. Телефон для довідок (212) 431-9431.

ПОМЕР Ю. КУЛИК

Кліфтон, Н.Дж. — Тут у середу вночі, 23-го грудня, помер Юрій Кулик (псевдо „Коник"), колишній вояк УПА. Похорони відбудуться в понеділок вранці, 28-го грудня, з української католицької церкви св. Миколая на український православний цвинтар св. Андрія Первозванного в С. Бавнд Бруку, Н.Дж.

Транспорт вітамінів та іншого добра є в дорозі до Києва

Скрентон, Па. — Старанням УБСоюзу та з допомогою американських харитативних організацій, в Україну вислано кораблями шість великих скринь всякого добра, якого там дуже бракує, а переважно вітамінів. Висланими речами заопікується „Зелений Світ" України та жіночі і чорнобильські організації, які відповідатимуть за їхній розподіл потребуючим, а в тому й київській лічниці, якою опікується УБСоюз у програмі Чорнобильського Проєкту.

Як повідомляють достовірні джерела, у першій скрині (40 стіп довжини, 8 стіп ширини і 8 стіп висоти; всі скрині однакової величини) знаходяться всякі пральні порошки. Сподіються, що вантаж буде доручено до Києва 16—17-го січня з латвійського порту Риги.

В другій скрині знаходяться порошки до очищення, білильники та всякі мила в плині і в порошках. Вантаж повинен надійти до Києва 20-го січня з естонського порту Таллін.

У третій скрині запаковані всякі вітаміни в порошках і плинах і таблетки з різним призначенням та на різні потреби. Вантажу сподіються у Києві 15-го січня з ризького порту.

На іншому з кораблів, що пливе до Риги, навантажено три скрині з усякими вітамінами. Вантаж буде доручено до Києва 24-го січня.

Український Братський Союз дальше збирає фонди на поміч жертвам чорнобильської радіяції у програмі свого Чорнобильського Проєкту.

Пожертви можна висилати на ардесу: Victims of Chornobyl Hospital Fund, 440 Wyoming Ave., P.O. Box 350, Screnton, Pa. 18501-0350.

Із грудневого...

(Закінчення зі стор. 2)

членів Руху не погодилася з такою метаморфозою й покинула його. Це не засмутило керівництво нової партії — Чорновіл давно вже виношує мрію зробити Рух партією народної опозиції, де членство доволі умовне (сьогодні член, завтра вийшов, потім повернувся знову) — на відміну, скажімо, від УРП, яка заснована на високій дисципліні.

Добре це чи погано, що Рух перетворився на політичну партію? У мене поки що немає відповіді на це питання — покаже час. Я знаю твердо лише одне: конструктивна опозиція потрібна. Неконструктивна — значить не шкідлива для українського народу і його впродовж століть вистражданої держави, а корисна їй. Опозиція-друг, а не ворог. Хочеться вірити, що Рух стане саме такою опозицією.

Нині Рух завершує масову акцію, яка триває кілька місяців. Йдеться про збір підписів за проведення референдуму з приводу припинення повноважень Верховної Ради й нових її виборів. 21-го грудня завершується термін збирання підписів, а зібрано їх лише 1 міл. 800,000. Для проведення референдуму їх належало зібрати не менше 3 млн. Отже ясно, що референдуму не буде й Верховна Рада разом з новим урядом отримали змогу працювати без щомісячного шарпання 2.5 року. Я вже висловлювався в попередніх статтях про те, що часті зміни уряду й парламенту в перехідний період, доки економіка не стала самодіючою, не просто шкідливі, а згубні. Коли в Італії часто міняється уряд, то економіка від цього не страждає, бо вона живе й розвивається незалежно від уряду. Ми покищо такого становища не досягли — отже мусимо бути розважливі.

Слід сказати, що на з'їзді Демократичної партії задекларовано її злиття з УРП. Коли це станеться, то Рух як партія матиме сильного конкурента. Щодо мене, то я в укрупненні партій вбачаю основу для створення зрілого громадянського суспільства.

Як і сподівався, протягом 18-го грудня прослухав виступи віцепрем'єрів та міністрів нового уряду на сесії Верховної Ради України про їхню не тривалу, але доволі активну діяльність. І Верховна Рада, і Президент на півроку одностайно делегували свої повноваження кабінетові міністрів на чолі з Л. Кучмою. Це зроблено заради оперативности й розкованости дій по припиненню економічної кризи. Кабінет міністрів дістав право видавати декрети, котрі здобувають силу законів, якщо впродовж 10-ти днів парлямент їх не опрестує. Повноваження надзвичайні, але звіт кабінету міністрів показав, що це було розумне рішення.

Розпочав виступи перший віцепрем'єр академік Ігор Юхновський. Мені ще не випадало чути на сесіях такої змістовної грамотної й діловитої промови. Можна сказати, що в особі Юхновського Україна має вченого, політичного діяча й талановитого господарника водночас. Спираючись на наукові дослідження, Юхновський показав, чим саме багата й на які природні ресурси убога наша Україна. В її надрах безліч надзвичайно вартісних копалин, котрі цінуються на світовому ринку — треба лише налагодити їхнє видобування. Це здатне згодом компенсувати майже повну відсутність нафти. На жаль, нафти в Україні дуже мало — ні сьогодні, ні в майбутньому ми не зможемо задовольняти більше, ніж на 5 відс. своїх потреб у транспортному пальному. І хоч це доволі сумно, Юхновський розвіяв легенди про багаті джерела нафти в Україні. Зате виявилися перебільшеними уявлення, що в нас вичерпані поклади. На вугілля Україна є найбагатшою країною в Європі. Багата також на уран. Отже наша енергетика має базуватися на електроенергії, а близько 50 мільйонів тонн нафти доведеться купувати. Це належить плянувати відразу, знаходячи еквівалентні ресурси.

Гірко було слухати промову міністра енергетики Іофе, який поклав перед собою 300 сторінок стислого опису зловживань в галузі забезпечення України енергоносіями. Вельми численні злочинці не без опіки з боку уряду Фокіна, безкарно розкрадали мільйони тонн (!) нафти, мазуту, бензини. Все це продавалося за межі України, а виручка потрапляла в гаманці злодіїв, яких можна назвати справжньою мафією. Міністер назвав такі цифри: за минулий рік продано за кордони України на 7 мільярдів доларів ЗСА завезених і добутих багатств нашого народу, а держава отримала тільки понад 100 мільйонів доларів. Куди поділася решта валюти — невідомо. Слід гадати, що її переважна більшість зберігається в закордонних банках. Іофе кілька разів згадав про те, що прокуратура не приймає від його комісії матеріялів про масове розкрадання народного добра.

Мабуть, саме бездіяльність прокуратури та слідчих органів МБС вимусила Службу Національної Безпеки (звісно, за розпорядженням уряду Л. Кучми) зайнятися розслідуванням тих злочинів проти українського народу. Слідчий ізолятор СНБ (той самий, де колись „гостювали" дисиденти) вже не вміщає заарештованих злочинців. Це вищі посадові особи, офіцери МБС, СНБУ, прикордонних військ тощо. Немало також директорів підприємств, членів колегій міністерств. Як повідомив генерал Є. Марчук, слідчими СНБУ сьогодні розслідується 2500 мафіозних справ. Треба гадати, що й це ще не кінець: нитки тягнуться високо, мафія напала на Україну, мов африканська сарана. Фокіну вдалося засліпити навіть Л. Кравчука — і це Президентові не робить чести.

Не лише минулий рік завдав величезних втрат — мафія підрізала економічні можливості 1993 року. Щоб це зрозуміти, досить назвати таку цифру: в Україні через відсутність пального, яке запопадливо розкрадалося, не зорано й не засіяно 1 мільйон гектарів під озимий клин. Не важко уявити, що буде з нами, якщо вдарить посуха.

На тлі цих економічних жахів не останнє місце посідала податкова система, запроваджена старим урядом. Оподатковувався не лише прибуток, а й дохід — тобто постійний капітал. Всі разом податки доходили до 80 відс. — отже підприємства не лише не могли розвиватися, а занепадали, руйнувалися. Уряд Л. Кучми скасував ці драконівські податки: з 1-го січня нового року підлягає оподаткуванню не дохід, а лише прибуток, як це ведеться у всьому світі. Цей податок не перевищуватиме 30 відс., а в разі, коли прибуток йтиме на розбудову підприємства, він взагалі буде звільнений від податку.

Із того, що мені відомо про пляни уряду Л. Кучми, цілком ясно: його політика — це політика ринкових реформ. Кабінет міністрів працює без вихідних. Так, скажімо, 20 грудня (тобто в неділю) на засіданні кабінету міністрів обговорювалася стратегія економічної реформи. Нею стала така теза: вся продуктивна земля в Україні мусить перейти у власність її громадян. В той же вечір телевізійні новини повідомили про це засідання — я пишу відразу ж після надзвичайно важливого повідомлення.

Десь у перших числах наступного року Л. Кучма проголосить свою економічну програму, до Нового року, мабуть, не вийде. Думаю що, в цій програмі буде чимало радісного. Хоч звичайно, поміняється той, хто розраховує на негайне чудо — якщо його й можна чекати, то лише через роки і роки. Та це не повинно нас розчаровувати — адже Україна як держава народилася для вічного життя.

„Бог предвічний"...

(Закінчення зі стор. 2)

Тиша така — і ми ніби на розмові з дідом.

Враз ніби чиясь рука розгорнула хмари і показався поясок сафіру, а в ньому розгорілася зоря, посилаючи звідтіля благословенне світло на ввесь мир на землі...

Знечев'я долинув до нас врочистий спів юних колядників: „Бог Предвічний народився"... І бабунена долоня ще сильніше обгорнула мою руку.

Хвилин кілька і зорі вже не було. Сутеніло. Підводився морозний вітер. Небо наново закутувалось у темні, буревійні хмари.

Ми погасили свічечки, а там поволі пішли додому. Над нами одна за одною зліталм сніжинки, вітаючи Свят-Вечір.

* * *

Ще й досьогодні хвилює, ворушить тугою отой спогад: мороз, сніги, зоря у сафірі, юна і врочиста колядка, свічечки на ялинці, розмова з дідом — і „Свят-Вечір у саду" — як цього він забажав.

„Христос рождається, мій діду"!

У ВІВТОРОК, 22-го грудня, офіційна комісія економістів заявила, що дев'ята післявоєнна рецесія країни закінчилася у березні 1991 року. Це було тільки один місяць перед тим, як вони усвідомили, що економічний занепад розпочався. Комісія працювала 22 місяці, щоби на базі урядових і приватних даних дійти до цього заключення. Ця комісія Крайового бюра економічних дослідів ствердила, що домашня продукція від липня до вересня ц.р. зросла на 3.4 відсотка, а це означає, що є на тому самому рівні, що була перед рецесією.

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

У „Свободі" ч. 236 з 12-го грудня 1992 р. в некролозі бл. п. АННИ ПОНЯТИШИН подано не правильно імена родин, має бути:

Покійна залишила горем прибиті:
дочки —
Любу Кескі з мужем Володарем
Лесю Кейдз з мужем д-ром Лі
внуків — Зоряну, Зенона, Івана і Марка

Ділимося сумною вісткою з рідними та знайомими, що 13-го грудня 1992 р. на 95-му році життя відійшов у вічність

СВ. П.

ІВАН МЕЛЬНИК

Залишив у глибокому смутку:
невістку — РАЇСУ, внуків і правнуків
сестру — УЛЯНУ та доньку ЛІДУ на Україні

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися в четвер, 17-го грудня 1992 р. на українському православному цвинтарі св. Андрія Первозванного у С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Ділюся сумною вісткою з родиною, приятелями і знайомими, що в неділю, 20-го грудня 1992 р. відійшла у вічність на 76-му році життя в Клифсайд Парк, Н. Дж.

бл. п.

АННА МАКСИМ'ЯК ПАЛЮЛІЧ

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися в середу, 23-го грудня 1992 р. о год. 9:45 рано в церкві Epiphany R.C. Church, 247 Knox Avenue, Клифсайд, Н. Дж., а похоронні обряди були закінчені на Madonna Cemetery and Mousoleum, 2070 Hoetley's Lane,, Fort Lee, N.J.

Горем прибитий:
сестрінок — ВЯЧЕСЛАВ ЦЕТЕНКО

ВІЧНА ЇЙ ПАМ'ЯТЬ!

Повідомляємо українське громадянство, що з волі Божої 8-го листопада 1992 р. на 56-му році життя упокоївся

бл. п.

ІГОР ЗАМЯТИЙ

співак і соліст українських хорів: катедрального хору св. кн. Володимира, Капелі Бандуристів ім. Т. Шевченка і Нюйоркського хору „Думка".

В СОРОКОВІ ДНІ УПОКОЄННЯ ЙОГО
в неділю, 27-го грудня 1992 р. буде відправлена

ЛІТУРГІЯ І ПАНАХИДА

за спокій спочилого Ігоря
в катедрі св. Володимира в Ню Йорку
о год. 10-ій ранку

Осиротілим родині спочилого висловлюємо глибоке співчуття.

НАСТОЯТЕЛЬ КАТЕДРИ
ГОЛОВА ПАРАФІЯЛЬНОЇ УПРАВИ

ВЕЛЬМИШАНОВНІ ЧИТАЧІ „СВОБОДИ"!

Звертаємося до вас з великим проханням допомогти нам скомплетувати Альманахи УН-Союзу. Це найстарший український альманах, що виходив і виходить в Америці.

Нам бракують такі роки: 1897, 1901, 1902, 1903, 1904, 1906, 1921, 1924, 1925.

Якщо хтось з читачів мав би такі числа, просимо ласкаво надіслати нам, а ми готові за них заплатити бажану ціну, або дозволити нам зробити копії з них.

Редакція „СВОБОДИ"

Листопадове Свято в Ґлен Спей

Заходами Громадського комітету в Ґлейн Спей, Н. Й., відзначено роковини Листопадового Зриву під гаслом „Слідами стрілецької слави".

Свято вікрила голова Відділу Союзу Українок Америки Ірена Кіндрачук. Вона підкреслила, що Листопадовий Зрив на галицькій землі навіки залишиться в нашій історії як світла, благородна подія. Січові Стрільці боролися завзято, та не було сили встояти перед переважаючим ворогом. Велику ролю відіграла пісня, яка поривала і кликала молодь до бою, до перемоги. Співаник „Сурма" став настільною книжкою кожного патріота-українця. Вічна Слава поляглим героям!

Доповідь виголосив Ярослав Ґавур, голова місцевого відділу ООЧСУ. Зачав він словами безсмертного співця галицької землі Івана Франка: „Та прийде час і Ти вогнистим видом засяєш у Народів Вольних колі... І глянеш, як хазяїн домовитий, по своїй хаті і по свому полі" а відтак згадав далі слова — пророцтво Кобзаря: „Встане Україна..." Подав історичні події, які породили і довели до Листопадоиого Зриву. Ця світла сторінка нашої історії показала, що завзяття, бажання мати свою власну Державу сповнилися, коли замаяв синьо-жовтий прапор на Ратуші Львова, коли з'явилося звернення до населення Львова з історичними словами: „Волею українського народу утворилася Українська Держава"... Сталося те, про що мріяли покоління. Листопад породив 22-го січня, коли було проголошено об'єднання в одну Самостійну і Соборну Державу-УНР. В цьому лежить невмируще всеукраїнське значення 1-го Листопада. За Самостійну Державу боролися Українські Січові Стрільці, Армія УНР, УГА, Карпатська Січ, УПА, I Українська Дивізія Української Національної Армії. Крути, Київ, Маківка, Лисоня, Львів, Зимові Походи, Чортків, Базар, Винниця, а пізніше Броди і безліч інших місцевостей покривалися кров'ю і тілами українських борців-героїв за волю України. Доповідач навів слова учасника Листопадового Зриву св. п. Ярослава Гриневича: „Велике слово—Воля. Воно, мов чародійна перлина, про мінює своїм шляхетним сяєвом і відслонює людям вольним чудовий світ".

Кожного року згадуємо велику історичну подію в історії українського народу, що сталася І-го Листопада 1918 року у Львові. Не відступаючи від ідеалів Першого Листопада і 22-го Січня, молоде покоління українців довело до проголошення Декляраціі про Суверенітет України 24-го серпня 1991 року, що його ратифіковано у всенародному голосуванні 1-го грудня минулого року. Сповнилися віщі слова Івана Франка. По довгих літах неволі прийшов час і Україна „Засяла у Народів Вольних колі"!

Місцевий хор, диригентом якого є довгі роки інж. Осип Гапій, виконав пісні „Гей у лузі", „Тим, що впали", „Гей волинськими шляхами". Музичний супровід — Герти Гірняк. Поетично-пісенний „Салют героям Листопадового Зриву" виконав ансамбль „Лелеки" — „Вязанку стрілецьких пісень", „Марш війська України", „Там десь далеко на Волині". Вперше був виконаний „Марш війська України", слова Д. Павличка, музика Володимира Мазяра. Керівник ансамблю Ярослав Ґавур, супровід на бандурі В. Мазяр.

Вірш „Листопадовий Зрив" виконала Людмила Гайдар.

Оформив сцену мистець Зенон Голубець.

Людмила Гайдар

НОВООБРАНИЙ ПРЕЗИДЕНТ Билл Клінтон гостро скритикував тих жінок-активісток, які накинулися на нього в пресі з лайкою за те, що він надто повільно виповнює свою передвиборчу обіцянку — призначення жінок на становища у своєму кабінеті. Він уважає, що ті які роблять йому такі закиди, не дивляться на цілість і потребу відповідних кандидатів, а керуються бажанням заповнення уявних квот.

Можлива...

(Закінчення зі стор. 2)

коли не було наміру дати Україні автономію на базі справжньої федерації. Тепер, коли українці проголосували такою більшістю за повну незалежність, лідери Росії не можуть уже нічого зробити, щоб втримати Союз. Російські патріоти відчуватимуть тільки імпотент не розчарування, і мусять погодитися із тим, що їм треба жити без Київа, який вони вважають колискою російської культури. Єдина альтернатива для російських патріотів — напасти на Україну, а це була б ледве чи практична пропозиція..."

Лякуер говорить більше про травму в наслідок розпаду імперії. Німці, японці прикоротили свої імперіяльні затії. Але вони програли збройну війну. І в них не було почуття місії у відношенні до під'яремних народів. А таке почуття глибоко закорінене у росіян. Вони не усвідомлюють собі того, що тих близько 30 мільйонів росіян, які опинилися нині в межах колись підколоніяльних республік — це колоністи. У них глибоке почуття обов'язку як не „визволити" їх, то всіми способами боронити. В цих умовах росіяни готові діяти нераціонально, і в тому небезпека. В додатку: тріщить Російська федерація. Всякі якути і чеченці готові проголошувати повну незалежність, бо коли молдавани і туркмени це чинять, то чому ж не вони? А що варта Росія без багатств Сибіру? В цих обставинах націоналісти й комуністи находять спільну мову, а це відкриває дорогу до безумства!

„Російські націоналісти твердять, що націоналізм, шовінізм і патріотизм — синоніми , — каже Лякуер. Можуть такі настанови привести до фашизму?" — запитує автор. Він сумнівається. Пам'ять про Гітлера і Сталіна засвіжа. Але до авторитаризму шлях відкритий. Автор подає причини, які, одначе, створюють підґрунтя для російського фашизму, а це: почуття приниження в наслідок розвалу СССР; аґресивність супроти колишніх республік для охорони мільйонів росіян, що там живуть; важка економічна ситуація й упередження до економічних реформ; безсилля влади проти злочинства і заломання всякої законности; недостача демократичної традиції; закорінене в народі психологічне підданство владі сильної руки та, найголовніше, недостача всякого досвіду з практикою демократії. Лякуер приходить до висновку, що в нинішній Росії нема підґрунтя для диктатури фашистського зразку, але немає і підстави вірити, що нині можливо виростити в Росії демократію. Автор такого висновку виразно не робить, але, слідкуючи за ходом його думок, треба прийняти, що він уважає, що нині для Росії єдиний вихід — це популістичний авторитаризм під таким популярним лідером, яким міг би стати Єльцин. А він — демократ по душі, людина, яка не посягає по владу, а перебирає на себе тягар під тиском обставин. Коли взяти до уваги ситуацію після останнього Конґресу Депутатів, то мимоволі постає питання: чому Єльцин не перехопив владу перед Конґресом? Він таки вірить у побіду демократії в Росії? Нам тільки бажати, щоб в тій вірі він втримався і переборов противенства які так проти нього накопичені. Бо горе Україні, якщо він заламається.

● РОЗШУКИ ●

Пошукую
ІВАНА РАДЧИБУ та ІВАНА ШМАТУ,
народжених в селі Кривеньке, Чортківський р-н, Тернопільська обл., Україна. Телефонувати (колект) (303) 427-0694, питати за Іваном Марак — Ivan Marak, 8318 Oakwood St. Westminster, CO. 80030

● РІЗНЕ ●

●FUNERAL DIRECTORS●